

પ્રવચન-૨ તા.૧૭-૧૦-૨૬ બપોર
Episodes 393-395

Episode 393
જ્ઞાનીની નજરબંધી

સાધકવૃત્તિ
* જ્ઞાનીની દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર ટકે - E.g. નજરબંધી કરી છે - ધ્રુવ પર દૃષ્ટિ - રાગ પર નહીં * રાગ - ઘિક્કાર / નિષેધભાવ - E.g. German - શસ્ત્ર / steamer કબજે - રુચિનું જોર - પૂર્ણ વસ્તુ પર * અસ્થિર ઉપર દૃષ્ટિ - E.g. ઘડિયાળના હાલતા લોલક પર - ત્રાટક તો સ્થિરતા ન રહે
* ધ્રુવતત્ત્વ - પાતાળમાં છે - પર્યાયનું તળિયું ધ્રુવ છે - પર્યાય તો ઉપર ટપકે છે * વિકારનો પ્રવેશ નથી - E.g. તેલનાં બુંદ પાણીના દળમાં - પ્રવેશતાં નથી - ઉપર ઉપર જ રહે છે * દ્રવ્યદળમાં પ્રવેશતો નથી - E.g. ભીંત ધોળી દેખાય પણ - ધોળાશ ઈંટોની ભીતર જતી નથી
* જ્ઞાનીની દશા - E.g. પતંગ - આકાશમાં - દોર હાથમાં - જ્ઞાયકનો દોર હાથમાં * જ્ઞાની - કર્મોદયમાં - E.g. રડવું - smile - જોર - હોય આપવી પડે ન આવે - ભોગાવલી વખતે - જોર ન આવે * જ્ઞાની - દરેક પ્રસંગમાં - હું જ્ઞાયક છું - એ વાત - અંદરથી ખસે નહીં

Episode 394

છંદ ૨

શુદ્ધાત્માનું સ્વરૂપ

ઉપાધિરહિત આત્માનું સ્વરૂપ	II)
* ચેતન - જડ થતો નથી વિકાર - સ્વભાવમાં પ્રવેશતો નથી ત્રિકાળી શુદ્ધ છે આત્મા * રાગ - જડની પર્યાય નથી નહીં તો એક દ્રવ્ય બીજા દ્રવ્યનું રાગ - ચેતનની પર્યાય છે તેથી ટળી શકે છે * પરમ શુદ્ધ નિશ્ચયનયથી તો - પરિણામ માત્રનો કર્તા નથી અપરિણામી - ધ્રુવ છે * પર્યાયનો કર્તા કોણ? સ્વદ્રવ્ય - not પરદ્રવ્ય Eg. જેમ લહેરનો કર્તા સમુદ્ર * આ અધિકારમાં આત્માને અકર્તા-અભોક્તા સિદ્ધ કરશે	* જેમાં એકેન્દ્રિયાદિ પાંચ ભેદોનું કથન નથી જે સર્વથા દોષરહિત છે - ભેદોનું કથન અસત્ય છે - આત્મા ચેતન જાતિનો છે એકેન્દ્રિયાદિ જાતિ તો વ્યવહારથી છે - શરીર એકેન્દ્રિયાદિ છે * જ્ઞાની is all 4 caste (વર્ણ) બ્રાહ્મણ - ક્ષત્રિય - વૈશ્ય - શૂદ્ર રમણતા - ક્ષપકશ્રેણીમાં - શુભાશુભ - દેવ-ગુરુના દાસ * સર્વ દોષરહિત છે - બંધ-મોક્ષથી પર છે દોષનું - હોવું / છૂટવું is in પર્યાય આત્મા માત્ર પર્યાયરૂપ નથી Eg. 5 ભેદ of નય * સંસાર કે કેવળજ્ઞાનનો કર્તા - વ્યવહારથી Eg. Delhi આવી ગયું - we came * Go on coming near (સ્થૂળથી સૂક્ષ્મ) - નય વિભાગ લાડુનો કર્તા - રાગભાવનો કર્તા - પરિણામોનો કર્તા
I)	III)
* વ્યવહારનય જીવને કર્તા-ભોક્તા કહે છે - પરંતુ વાસ્તવમાં જીવ કર્મનો કર્તા-ભોક્તા નથી - પોતાના જ્ઞાનસ્વભાવનો કર્તા-ભોક્તા છે * આત્માને કર્તા-ભોક્તા કહેવો તે સ્વભાવસમજણમાં કલંકરૂપ છે - હાનિકારક છે ઝેરરૂપ છે - યોગ્ય નથી * ભાવકર્મ - દ્રવ્યકર્મ - નોકર્મનો કર્તા-ભોક્તા નથી - જ્ઞાનનો કર્તા છે - પરનો કર્તા કહેવો તે આત્માની પ્રભુતાનો નાશ કરે છે * Eg. સ્ત્રી માટે - પતિ કે પુત્ર પોતાનો પતિ - not પુત્ર - ચરણાનુયોગ - Can't sleep with પુત્ર says after 10 years of age - ધ્રુવ is yours - not પર્યાય	* જે જ્ઞાનનો પુંજ છે - જ્ઞાનમાત્ર જ છે પિંડ છે - જ્ઞાનગમ્ય જ છે - જે લોકવ્યાપી છે - લોકથી પર છે - લોકમાં પૂજનીય છે - ઉપાદેય છે * જ્ઞાન દુઃખનું કારણ નથી - મોહ દુઃખનું કારણ છે Eg. દાળમાં મચ્છર * Why જ્ઞાન as લક્ષણ - not આનંદ પ્રગટ અંશ હોય - તે જ લક્ષણ બની શકે * લોકવ્યાપી - જ્ઞાન અપેક્ષાએ લોકથી પર - નિર્લેપ લોકમાં પૂજનીય - ઉપાદેય છે
	IV)
	* જેની જાતિ શુદ્ધ છે - ત્રિકાળી શુદ્ધ - ચૈતન્યરસથી ભરેલો છે - ચૈતન્યમય છે - હંસવત્ - આત્મા પરમ પવિત્ર છે * એવો તે હંસ એટલે આત્મા પરમ પવિત્ર છે

Episode 395

છંદ ૩

શુદ્ધ ચિદ્રૂપ

<u>શુદ્ધ ચિદ્રૂપ</u>	
*	પંડિત બનારસીદાસજી - આત્મરસી આત્માના રસિયા હતા
*	જે નિશ્ચયનયથી આદિ - મધ્ય - અંતમાં સદા નિર્મળ છે
*	પંડિત બનારસીદાસજી કહે છે તે ચૈતન્યપિંડ આત્મા જગતમાં સદા જયવંત હો
*	પંડિત બનારસીદાસજી સ્તુતિ કરે છે એવો ચિદ્રૂપ આત્મા જગતમાં સદા જયવંત રહે
*	શુદ્ધ ચિદ્રૂપ છે તે મહિમાવંત તત્ત્વ મારા હૃદયમાં સદા રહે
*	તત્ત્વજ્ઞાનતરંગિણી ગ્રંથમાં બહુ વપરાયો છે 18 chapters
*	વ્યવહારની વાતો પણ છે આ ગ્રંથમાં નિષેધ કરવા ટીંગાડવા નહીં Eg. Banana skin - to remove